

**Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission**

LEAVING CERTIFICATE EXAMINATION, 2013

BULGARIAN

HIGHER LEVEL

**Wednesday, 19 June
09:30 - 12:30**

Български език

Прочетете внимателно текста и отговорете на въпросите. Изпълнете всички задачи от трите части. Всички отговори трябва да бъдат написани на български език.

За книгата и книжното

Нашето модерно време е прелъстено от съзнанието, че е преломно и че стои в края на една ера. Като се замислиш, от друга страна, всичко си е в реда на нещата. Не сме много по-различни от предците си. Та нали не за пръв път в историята на човешката цивилизация се очаква краят. А мисълта, че с теб ще се свършат нещата те кара да настръхваш, но ти дава и усещането за особеност и уникалност.

И все пак, съвременieto ни наистина е свръхчувствително към идеята за това, че е водораздел. Не случайно отвсякъде ни заливат звуците на така наречения „Ню ейдж“. Та, мисълта ми е, че нашето време се вслушва с нарцистичен трепет в прогнозите за специалното място, което заема в историята, и затова е склонно да разпознава къде ли не знаците и симптомите на едно голямо ново начало.

На фона на казаното до момента не бива да ни се струва странно повдигането на въпроса за евентуалния скорошен край на книгата в класическия ѝ вид. Да, развитието на електронните технологии от последните няколко години потвърждава недвусмислено основателността на тези очаквания. Различните типове електронни устройства, създадени с цел да се улесни четенето на обемни текстове, стават все по-съвършени и съответно все по-желани. Ще измести ли електронното четене книгата в традиционната ѝ форма? Всъщност, по-правилно ще е направо да се запитаме, ще изчезне ли постепенно книгата като книга. Представям си как четете тези редове и вече си казвате: „Добре, ето сега ще разберем що за птица е авторът на тази статия“. Защото отговорът, който ще дам, ще ме нареди или сред прагматиците, или в числото на романтиците и носталгиците.

Да видим какви са неоспоримите предимства (от практическа гледна точка!) на съвременните технологии. Най-напред опираме до количеството информация, която можеш да побереш в джоба си. Няма две мнения – новите технологии ти предоставят прекрасната и само бленувана по-рано възможност да разкарваш със себе си наляво-надясно десетки и дори стотици книги, складираны в една малка и при това елегантна вещ. Кой може да отрече ползата от това облекчение? Несъмнено разнообразните устройства от този род са предназначени преди всичко за най-активните в четенето, в това число и за учените – хората, чието професионално всекидневие е пряко зависимо от книгите.

На второ място идват икономията и екологията. Разбира се, не съм наивен – и производството на електронна техника не е безобидно от екологична гледна точка, но едва ли има някой, който все още да не е наясно, че книгопечатането, от една страна, и усилията за спасяване на постоянно намаляващите в световен мащаб горски площи, от друга, са в конфликт.

Стигаме и до третото основно преимущество на портативната лична библиотека, предлагана от високите технологии. Като всички останали физически същности и книгите притежават протяжност и съответно заемат пространство. А то в наши дни става все по-малко и все по-ценно. В един момент се виждаш принуден да признаеш, че

няма място за повече книги в дома ти. Независимо от това колко силно си привързан към присъствието им.

От казаното до момента излиза, че бъдещето със сигурност и по необходимост принадлежи на машините и на „новото четене“ – книгата в нейната предметна, вещна самостоятелност и самобитност като че ли е обречена да отстъпи и в крайна сметка да изчезне... Сега обаче вие най-вероятно сте учудени и леко разочаровани. „Ясно, и този не е от романтиците и носталгиците“, си казвате. Къде останаха неповторимият мирис на мастилото, на стареещата хартия, мекият досег с естествения материал? И бръчките по кориците, които с годините сякаш се превръщат в карта на собствените ни лица.

А защо да не си представим, че заникът на книгата в нейния традиционен вид увеличава стойността ѝ. Фактът, че ерата на необратимо пожълтяващите с времето страници си отива, ги превръща не просто в антикварна ценност, а в социален маркер. Нека поясним. Електронните устройства, съобразени с потребностите на активно четящите, все още са новост и са сравнително скъпи. Поради което и са част от лайфстайла на „напредничавия“, ориентиран към просперитет, активен и „актуален“ потребител. И са аксесоар. Само че много скоро и тази техника ще започне да поевтинява – в прекия, а заедно с това и в преносния смисъл. Спомнете си, че същото се получи и с домашните компютри, после с мобилните телефони, с лаптопите и т.н. А дойде ли моментът, в който твоят лукс започне да става достъпен и за другите, той потъмнява. Всички сме подвластни на тази суета, нали? Лайфстайл, какво да се прави. Верни ще останат само прагматиците, може би. Къде ще му излезе краят, ще изживее ли в резултат на това книгата своя ренесанс и под каква форма ще продължи да съществува? Един Бог знае.

А, за малко щях да пропусна нещо. Аз нямам електронен четец. И не знам дали скоро ще си купя. Но не защото съм романтик – просто съм плах и страхлив човек – страх ме от бъдещето и от онова, което ни очаква... (791 думи)

Андрей Захариев, адаптация по „За книгата и книжното“, „Култура“, Портал за култура, изкуство и общество, 26 октомври 2012

- *Андрей Захариев е доктор по философия, преподавател по антична философия в ПУ „Св.Паисий Хилендарски“. Дългогодишен водещ на предаването „Библиотеката“ и на новините на БНТ и автор на многобройни статии в пресата и в специализирани в областта на културата и хуманитаристиката издания. Основател на хора за църковнославянска музика „Юлангело“.*

Въпроси

(100 точки)

Първа част (30 /100)

1. Какво е значението на думите и на изразите в текста?
 - а) преломно време 1 точка
 - б) нарцистичен трепет 1 точка
 - в) прагматици 1 точка
 - г) аксесоар 1 точка
 - д) просперитет 1 точка

2. „Настоящето ни е прелъстено от съзнанието, че е преломно и че стои в края на една ера”. Как авторът обяснява този феномен? 5 точки
3. Според автора, кои са предимствата на електронните книги? 5 точки
4. Защо, според автора, засега електронните устройства за четене са само аксесоар? 5 точки
5. „Ще измести ли електронното четене книгата в традиционната ѝ форма? Всъщност, по-правилно ще е направо да се запитаме, ще изчезне ли постепенно книгата като книга.” Каква е прогнозата на автора? 5 точки
6. „Добре, ето сега ще разберем що за птица е авторът на тази статия. Защото отговорът, който ще дам, ще ме нареди или сред прагматиците, или в числото на романтиците и носталгиците.” Към коя група (на носталгиците или на прагматиците) вие причислявате автора? 5 точки

Втора част (30/100)

„Сега обаче вие най-вероятно сте учудени и леко разочаровани. „Ясно, и този не е от романтиците и носталгиците, си казвате.”

А вие, към коя група бихте причислили себе си? Мислите ли, че е важно под каква форма ще продължи да съществува четенето, какви ще бъдат книгите на бъдещето, които ще четем?
(около 100 думи)

30 точки

Трета част (40/100)

Напишете съчинение (минимум 300 думи) **на една** от следните теми:

1. „ В историята на културата няма случай, при който едно нещо просто да е убило нещо друго.” *Умберто Еко*

или

2. Да преследваш мечтите си – сладко и горчиво пътуване

40 точки